

Sygn. akt III UK 471/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania R. K.
od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o ubezpieczenie społeczne rolników,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18
listopada 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację R. K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 26 września 2018 r., którym to oddalono jego odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 27 lutego 2018 r., stwierdzającej ustanie wobec R.K. ubezpieczenia społecznego rolnikowi w okresie od dnia 12 listopada 2002 r. do dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko prawne Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 7 czerwca 2016 r., II UK 279/15, że błędna decyzja organu rentowego, wydana wskutek zatajenia przez ubezpieczonego okoliczności wpływających na tytuł do ubezpieczenia, nie powoduje powstania gwarancyjnego stosunku ubezpieczenia społecznego. W takich wypadkach usunięcie skutków decyzji powinno nastąpić od chwili błędnego stwierdzenia istnienia tytułu

ubezpieczenia, czyli *ex tunc*. Wskazał, że R. K. w pkt 7d formularza zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników, wyraźnie podał, że nie prowadzi dodatkowo pozarolniczej działalności gospodarczej. Takie oświadczenie dla organu rentowego działającego w zaufaniu do ubezpieczonego, było wystarczające dla przyjęcia podanych okoliczności jako prawdziwych i na tej podstawie wydano decyzję z dnia 26 listopada 2002 r. Ponadto Ubezpieczony - mimo otrzymania pisemnego pouczenia - konsekwentnie przez kolejne lata nie informował organu rentowego o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniom społecznym rolników, a mianowicie o tym, że prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą. Ubezpieczony dopiero w piśmie z dnia 5 czerwca 2014 r. ujawnił przed organem rentowym, że prowadzi również pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży żywych zwierząt futerkowych i ozdobnych oraz skór a także przewóz osobowy do 5 osób. Zdaniem Sądu Apelacyjnego z tych okoliczności ubezpieczony nie może wywodzić korzystnych dla siebie skutków prawnych, w tym domagać się pominięcia okoliczności, że to na nim ciążył obowiązek starannego, wyczerpującego podania wszystkich odpowiadających prawdzie informacji, jak również obowiązek informowania w terminie 14 dni o wszystkich okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniom społecznym rolników i o zmianach tych okoliczności.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 83a ust. 1 i ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także na naruszeniu przepisów postępowania: art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 8 k.p.a. w związku z art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i w związku z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na fakt, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: Czy błędna decyzja organu lub jego brak działania przez wiele lat w zakresie kontroli może skutkować zastosowaniem nieproporcjonalnie drastycznych sankcji w postaci wyłączenia skarżącego z ubezpieczenia rolniczego i włączenia go do ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzonej niskodochodowej działalności pozarolniczej, przy

czym w razie objęcia skarżącego ubezpieczeniem z tytułu pozarolniczej działalności zostanie on obciążony obowiązkiem uregulowania zaległości składek w ZUS, której racjonalnie rzecz ujmując skarżący nie będzie w stanie zapłacić z dochodów z działalności i czy jest to zgodne z zasadą proporcjonalności opisaną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz zasadą zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przez nie prawa art. 2 Konstytucji RP?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Istotne zagadnienie prawne może odnosić się zarówno do prawa procesowego, jak i materialnego. Zagadnienie prawne powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia

18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109).

W rozpoznawanej sprawie skarżący sformułował zagadnienie prawne bez wskazania przepisów prawa, na gruncie którego się ono ujawniło. Nie powiązał zasygnalizowanego problemu z jakimkolwiek przepisem ustawy ubezpieczeniowej – czy to o systemie ubezpieczeń społecznych, czy też o ubezpieczeniu społecznym rolników. Nadto zasygnalizowany problem skarżący łączy z „błędą decyzją organu rentowego” lub „brakiem działania przez wiele lat w zakresie kontroli”. Sąd Apelacyjny ustalił z kolei, że ubezpieczony zataił fakt prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej – zarówno dokonując zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników, jak i później - występując z wnioskami o wydanie zaświadczeń. Tym samym przedstawiona przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacja nie przystaje do okoliczności rozpoznawanej sprawy.

Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że w przypadku ponownego ustalenia przez organ rentowy z urzędu tytułu podlegania (niepodlegania) ubezpieczeniu społecznemu wynikającemu z ujawnienia istotnych okoliczności istniejących przed wydaniem wcześniejszej decyzji ostatecznej (zatajenie faktu podlegania ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących pozarolniczą działalność), ponownie wydana deklaratoryjna decyzja o niepodleganiu rolniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego wywołuje skutek z mocą wsteczną - art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z art. 52 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 września 2007 r., III UK 39/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 330; z dnia 11 marca 2008 r., I UK 256/07, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 159; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 312/07, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 294; z dnia 7 czerwca 2016 r., II UK 279/15, LEX nr 2066007.). Również w doktrynie wskazuje się, że błędna decyzja organu rentowego, wydana w takich okolicznościach, nie powoduje powstania gwarancyjnego stosunku ubezpieczenia społecznego (Glosa J. Jankowiaka do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2005 r., III UK 28/05, OSP 2006 nr 5, poz. 60; Glosa K. Ślęzaka do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lutego 2005 r., III AUa 307/04).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.